

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Wprowadzenie	5
Kopalnie	8
Kopalnia Leopold	10
Kopalnia Neuer Segen (Nowe Błogosławieństwo)	16
Kopalnia Wilhelmswunsch (Życzenie Wilhelma)	16
Kopalnia Friedrich	19
Kopalnia Emilie	22
Kopalnia Wahre Concordia (Trwała Zgoda)	25
Kopalnia Minette	26
Kopalnia Zink	26
Kopalnia Witowsky	26
Kopalnia Ida	27
Kopalnia Julius Hoffnung (Nadzieja Juliusza)	28
Kopalnia Gottvertrau (Ufaj Bogu)	28
Kopalnia Walther	29
Kopalnia Robert	31
Kopalnia Honorata	34
Kopalnia Adler	35
Konsolidacje	38
Consolidirte Orzescher Gruben (Skonsolidowane Kopalnie Orzeskie)	40
Oberschlesische Actien-Gesellschaft für Kohlenbergbau in Orzesche (Górnośląskie Towarzystwo Akcyjne dla Górnictwa Węglowego w Orzeszu)	41
Vereinigte Friedrich und Orzesche-Grube (Zjednoczone Kopalnie Friedrich i Orzesze) ..	43
Lecznictwo	55
Pozostałości	56
Właściciele kopalń	59
Biografie właścicieli i zarządców	62
Źródła ilustracji	70
Bibliografia	72

WSTĘP

Jako były górnik, od lat amatorsko zajmuję się dziejami kopalń, jednak moje zainteresowania nie wybiegają poza rejon rybnicki, skąd pochodzę. Zainteresowania te mają konkretny wymiar, gdyż od 2000 roku zapraszany jestem na konferencje naukowe organizowane przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa Oddział w Rybniku, gdzie wygłaszam referaty o dawnych kopalniach naszego regionu i nie tylko, bo i dalej znajduje się w zasięgu moich zainteresowań. Mam na koncie kilka książek o dziejach pobliskich kopalń.

Orzesze ma szansę na nową kopalnię. Silesian Coal International Group of Companies SA to firma z międzynarodowym kapitałem, która planuje wydobycie węgla wykorzystując istniejącą infrastrukturę Kopalni Krupiński. Nowa kopalnia to miejsca pracy, partner dla wielu innych firm, w końcu podatki.

W związku z tym, poproszony zostałem by do konferencji na październik 2019 roku przygotować referat o historii górnictwa na terenie Orzesza. Konferencja się odbyła, referat został wygłoszony, ale materiału nabierało się tyle, że nadaje się na książkę.

Przystępując do pracy, nie miałem pojęcia o kopalniach w Orzeszu, ale zajmując się już kopalniami rybnickimi, wiedziałem, w jakich materiałach szukać informacji i to mi ułatwiło zadanie. W opracowaniu znalazły się te kopalnie, które leżały na historycznym terenie gminy Orzesze oraz sąsiednie, które następnie miały związek z kopalniami orzeskimi.

Opisując kopalnie skupiłem się głównie na aspektach górniczych tych zakładów, świadomie pomijając szerzej rozumiane wątki historyczne, kulturowe i społeczne, ograniczając się do najbardziej niezbędnych, mających bezpośredni związek z ich dziejami. Może to zubożyło pracę, ale te sprawy można znaleźć w innych, specjalistycznych publikacjach. Jako opracowanie typowo górnicze (napisane przez górnika dla górników), może być czasami mało zrozumiałe dla czytelnika spoza „branży”. Trudno jednak pisać o górnictwie bez używania fachowych terminów. Starłem się pisać językiem zrozumiałym dla wszystkich, wyjaśniając pewne określenia. Jak mi się to udało, ocenią czytelnicy.

Przy opisach kopalń pojawiają się dane liczbowe dotyczące wydobycia, zatrudnienia i sprzedaży. Może tego jest za dużo, ale chciałem uzmysłowić czytelnikowi jak te wielkości często się zmieniały i jakie to były „wielkie” zakłady. Uważny czytelnik zauważy, że niektóre dane są bardzo dokładne, na przykład podające strukturę zatrudnienia, wydobycie z dokładnością do tony, a niekiedy w tysiącach ton. To jest zależne od materiałów źródłowych, do jakich dotarłem.

Zamieściłem też krótką historię sposobów wydobycia i szerzej pojętej techniki górniczej, zasadniczo przy dziejach pierwszej kopalni „Leopold”, gdyż w innych kopalniach postępowano podobnie. Nie są to jednak dane dotyczące bezpośrednio kopalń orzeskich, ale dotyczące ogółu kopalń na Śląsku, które zaczerpnąłem z różnych źródeł nie podanych w przypisach.

W tym miejscu chcę podziękować inż. Erykowi Markiewce za przetłumaczenie trudnych XIX wiecznych niemieckich tekstów pisanych odręcznym gotykiem. Dziękuję także zapaleńcowi historii Orzesza i górnictwa Adamowi Kopczyńskiemu, który już dawno nawiązał ze mną kontakt, przysyłając mi swoje materiały, które zebrał na temat orzeskiego górnictwa i które pomogły mi w pracy.

Książki o dziejach kopalń mojego autorstwa:

Reden Mariahilf Biertułtowskie Kopalnie, Rybnik 2005 (wydanie elektroniczne na stronie www.sbc.org.pl/dlibra)

Kopalnia Węgla Kamiennego Hoym Ignacy 1792 - 1967 - 2011, Warszawa 2011

Dzieje Kopalni Węgla Kamiennego Rydułtowy - Anna, Kopalnia Charlotte 1806 - 1945, Rydułtowy 2012

Kopalnia Węgla Kamiennego Rydułtowy - Anna 1945 - 2014, Rydułtowy 2015

Jak Umierały Kopalnie, Rybnik 2017 (praca zbiorowa pod redakcją Andrzeja Kapłanka)

Andrzej Adameczyk
Rybnik 2020